

IQ Samhällsbyggnad

2021-04-09

Boverket
remiss@boverket.se

Remissvar

Yttrande avseende Förslag till Boverkets föreskrifter om skydd mot buller i byggnader och förslag till ändring i Boverkets byggregler. Diarienumr 2747/2019,

samt

Kommentarer avseende Boverkets förslag till ny regelmodell, i enlighet med rapporten Möjligheternas byggregler, Boverkets rapport 2020:31.

Inledning och bakgrund

IQ Samhällsbyggnad har 2020-12-18 beretts tillfälle att lämna synpunkter på Boverkets föreskrifter om skydd mot buller i byggnader och förslag till ändring i Boverkets byggregler.

Föreliggande yttrande och kommentarer avges av IQ Samhällsbyggnad och nybildade Samhällsbyggandets Regelforum, som bildats under 2020/2021 och administreras av IQ Samhällsbyggnad.

Syftet med Samhällsbyggandets Regelforum är att bidra till utvecklingen av befintliga och nya regelverk som möjliggör ett modernare, effektivare och mer innovativt byggande som är till nytta för sektorns slutkunder samtidigt som övergripande lagkrav med säkerhet uppfylls.

Samhällsbyggandets Regelforum har initierats av sex övergripande branschorganisationer:

- Byggföretagen
- Byggherrarna
- Byggmaterialindustrierna
- Fastighetsägarna
- Innovationsföretagen
- Installatörsföretagen

Även informations- och kunskapsföretaget Svensk Byggtjänst, ägt av ett 30-tal organisationer inom samhällsbyggnadssektorn, har spelat en aktiv roll i bildandet.

Genom dessa organisationer företräds en övervägande del av sektorns aktörer genom Samhällsbyggandets Regelforum, diskussioner om anslutning av ytterligare organisationer pågår.

De organisationer som bildat Samhällsbyggandets Regelforum kommer att avge egna remissvar i denna fråga. Detta remissvar med kommentarer begränsas därför till några övergripande och gemensamma synpunkter.

Synpunkter och kommentarer

Vi bedömer det inte som möjligt att lämna remissynpunkter avgränsade till förslaget till föreskrifter om skydd mot buller. Förslaget bygger på "den nya regelmodellen", beskriven i rapporten Möjligheternas byggregler. Vårt svar och våra kommentarer kombineras därför till att avse såväl den övergripande helheten och det kommande arbetet med övriga avsnitt i Boverkets byggregler, som förslaget om föreskrifter om skydd mot buller.

Möjligheternas byggregler

Ambitionen med Möjligheternas byggregler är god. Ett nytt regelverk, som fokuserar på att staten ska ställa funktionsinriktade krav och att samhällsbyggnadssektorn ska säkerställa att kraven uppfylls är en bra drivkraft för att stimulera utveckling som kan driva fram nya metoder som ger såväl effektivare byggande som sänkta livscykelkostnader, utan att övergripande väsentliga intressen äventyras.

I förslaget till Möjligheternas byggregler dras gränsen mellan staten och sektorn vid uppställande av krav, sektorn ska själv verifiera att kraven kan uppfyllas. Vi anser att detta behöver modifieras. Staten, i detta fall Boverket, ska förtydliga lagens krav i form av övergripande funktionskrav och svara för att dessa är uppsatta på sådant sätt att de kan verifieras, medan samhällsbyggnadssektorn ska svara för metodik, process, lösning och verifiering av att lagens krav tillgodoses.

Möjligheternas byggregler stipulerar att staten genom Boverket endast ställer funktionskrav, utan de allmänna råd och hänvisningar till standarder som är ofta förekommande i Boverkets byggregler. Vi bejakar detta synsätt, som är en viktig förutsättning för att ge aktörer i sektorn incitament för utveckling av ny teknik och nya, bättre metoder och processer. Det är samtidigt angeläget att frågan om möjlighet till verifiering är säkerställd. Möjligheternas byggregler lämnar detta till sektorn. Vi saknar en analys av hur detta ska tillämpas i praktiken, när det är byggnadsnämnder i 290 olika kommuner som de facto avgör vilka lösningar som ges bygglov. Här är det centralt att samhällsbyggnadssektorns aktörer kan känna sig trygga med att de lösningar som utvecklas och verifieras också blir accepterade av respektive byggnadsnämnd.

En möjlighet att få någon typ av nationellt godkännande av verifieringsmetoder är nödvändigt, både för att säkerställa aktörernas incitament för utveckling och för att undvika att byggnadsnämnderna får en orimlig uppgift i att undersöka förutsättningarna för att godkänna en viss lösning. En tät samverkan mellan Boverket, kommunerna och Samhällsbyggandets Regelforum skulle kunna leda till att praxis etableras och kunskapsspridning genomförs. I utredningen Modernare byggregler (SOU 2019:68) föreslogs en ny myndighet där aktörer skulle kunna få egna lösningar godkända för tillämpning i alla kommuner. En sådan organisation, eller någon annan typ av organisation som säkerställer nationellt godkännande behöver skapas.

För uppställning av funktionskrav har Boverket identifierat de tre kravnivåerna A, B och C, där A utgör kvalitativt beskrivna funktionskrav och C utgör detaljerade kvantitativa krav, t ex ett visst siffervärde som ska uppnås eller inte får överskridas. Vi anser att man alltid ska sträva efter att först identifiera krav i klass A, under beaktande av de förutsättningar och den kompetensnivå som finns inom aktuellt område. Först och endast om det visar sig att man inte kan säkerställa

att ett sådant krav kan verifieras kan man gå "nedåt" i kravtypen till B eller C, och denna åtgärd ska anses som tillfällig. Ett övervägande om avvikelse från Nivå A ska föregås av en dialog med marknaden och Samhällsbyggandets Regelforum för att identifiera vad som saknas och vad som behöver utvecklas för att kravställande på nivå B och C ska kunna avvecklas.

I Möjligheternas byggregler föreslås att Standardiseringen i Sverige, SIS, får en viktig roll i att ta fram standarder som kan ses som sätt att verifiera funktionskrav. Frågans komplexitet, befintliga och önskvärda rutiner samt behoven av internationalisering bör vägas in när man avgör hur ett funktionskrav ska verifieras med någon typ av standard. Öppenhet för alla aktörer som vill och kan bidra till standardisering är en viktig förutsättning, liksom att det ska finnas effektiva och entydiga sätt att tolka och tillämpa den verifieringsmetod som avses. I arbetet bör beaktas de goda erfarenheter som finns från branschöverenskommelser som AMA-systemet, Säkra våtrum och Säker vatteninstallation med flera.

Där så är möjligt och lämpligt bör man sträva efter standarder som gäller för en större marknad - nationellt, nordiskt, europeiskt etc. För att säkerställa balansen mellan olika intressen är det också angeläget att SIS tekniska kommittéer är så sammansatta att olika typer av krav och kompetenser tas tillvara på ett väl sammanvägt sätt. SIS har inlett ett arbete för att få bredare deltagande och ökat engagemang i de tekniska kommittéerna. Detta är utmärkt, men uppbyggnaden av kompetens och rutiner tar lång tid, vilket behöver beaktas vid införande av en ny regelmodell.

Boverket föreslår att byggherren själv ska avgöra om en avvikelse från en föreskrift utgör en mindre avvikelse som kan accepteras. Vi anser att det är bra att byggherren får detta ansvar, men det måste kopplas till att konsekvenserna är förutsägbara. Om byggnadsnämnden, som i förslaget, har möjlighet att neka slutbesked för att man anser att avvikelsen inte är av mindre karaktär, faller detta. En byggherre som vill göra en mindre avvikelse från en föreskrift måste kunna få ett förhandsbesked som säkerställer att byggprojektet kan slutföras och godkännas enligt byggherrens plan.

Boverket avser att driva arbetet med förnyelse av byggreglerna successivt under en följd av år, där föreskrifterna om skydd mot buller är det första avsnitt av Boverkets byggregler som avses bli ersatt av nya föreskrifter. Vi anser inte att konsekvenserna av ett etappvis införande av nya föreskrifter är tillräckligt utredda. För aktörer i sektorn kommer man under flera år att få leva med övergångsbestämmelser där vissa avsnitt i Boverkets byggregler och konstruktionsregler fortfarande gäller, medan andra har upphört att gälla. Konsekvenserna av detta för såväl aktörerna i sektorn som byggnadsnämnderna i kommunerna behöver klarläggas.

Oavsett val av metoder och oavsett takten i genomförandet är det angeläget att Boverket ges möjlighet att genomföra utbildningsåtgärder, inte minst för att förbereda kommunernas bygglovhandläggare och byggnadsinspektörer på nya arbetsätt.

Sammanfattningsvis anser vi, vad gäller Möjligheternas byggregler, att detta är ett viktigt steg i rätt riktning, men att det finns en hel del detaljer i genomförandet som måste utredas djupare. Samhällsbyggandets Regelforum bistår gärna i detta arbete, bland annat genom att identifiera expertis som kan bidra med sin erfarenhet och sina kompetenser inom olika områden.

Skydd mot buller

Vi vill lämna följande allmänna synpunkter, mer detaljerade synpunkter lämnas av någon eller flera av de organisationer som står bakom Samhällsbyggnadens Regelforum och har specialkompetens inom sina medlemskretsar.

Vi noterar att man för lokaler ställer krav enligt klass A, medan man för bostäder ställer krav enligt klass C. Vi anser att motiven till dessa val är otydliga eller otillräckligt utredda. Inom skydd mot buller i byggnader finns både utvecklade mätmetoder, konstruktionslösningar och djup etablerad kunskap som borde föranleda att Boverkets föreskrifter kan hållas på övergripande funktionsnivå A.

Vi ifrågasätter, utan att ha trängt in i detaljkraven, om de övergripande förutsättningarna i Möjligheternas byggregler är rätt hanterade. En bärande idé i Möjligheternas byggregler är att man ska förenkla regelverket och ge utrymme för utveckling och innovation. En del i detta synsätt är att regelverket inte ska innehålla allmänna råd och/eller hänvisningar till standarder. Såvitt vi kan förstå är mängden föreskrifter i det nya förslaget väsentligt större än i Boverkets byggreglers motsvarande avsnitt. Det tycks som om en hel del allmänna råd har lyfts upp till föreskrifter, vi ifrågasätter om konsekvenserna av detta är tillräckligt utredda. Om nya föreskrifter medför fördyringar på grund av att allmänna råd blir bindande krav går det stick i stäv med intentionerna.

Sammanfattande synpunkter

Vi anser att Boverket med Möjligheternas byggregler inlett ett mycket viktigt arbete, vi anser också att riktningen är den rätta. Vi anser dock att föreskrifterna om skydd mot buller inte är tillräckligt väl utredda. Vi är också tveksamma till det stegvisa införandet av nya föreskrifter för olika områden, eftersom konsekvenserna av parallella system under flera år är dåligt utredda och kan innebära såväl betydande kostnader som osäkerhet hos aktörer i byggprocessen och kommunernas byggnadsnämnder.

Vi avråder från införande av de föreslagna nya föreskrifterna redan 1 januari 2022, frågor som berörts ovan behöver utredas bättre, och det är angeläget att de första förändringarna som föreslås är så stringent framtagna att de kan utgöra förebilder för fortsatt arbete.

Vi erbjuder oss att bistå Boverket aktivt i fortsatt arbete.

Stockholm 2021-04-09

IQ Samhällsbyggnad

Samhällsbyggnadens Regelforum

Anita Aspegren

Mårten Lindström

Verkställande direktör

Projektledare